

POST-O
historia från
HABO OCH MULLSJÖ
KOMMUNER

Erik Lindgren

Posthistorisk skriftserie 167

Nästa steg i utvecklingen av floran för olika slag av postanstalter togs 1849 genom att **postexpeditioner** började inrättas. De var avsedda för orter med större befolkningsunderlag. När beslutet om sådana togs, fanns det ungefär 130 postkontor. Några av dem degraderades till postexpeditioner med den följd att statistiken för 1850 visar på 122 postkontor och 13 postexpeditioner. Vi kan kalla dessa för "postexpeditioner av det äldre slaget". När de hade blivit likställda med postkontor år 1882, förflöt nära nog fyra decennier, då det bara fanns två olika slag av fasta postanstalter, postkontor och poststationer, men 1920 införde man beteckningen postexpedition för ett helt nytt slag av postanstalter.

De postexpeditioner som tillkom på grund av 1849 års beslut var i allmänhetens ögon likställda med postkontor och de hade samma befogenheter från kundtjänstsynpunkt. De fick också, när den tiden kom, underlydande poststationer. Skillnaden mellan postkontor och postexpedition låg, förutom i beteckningen, i klassificeringen. De fyra högsta klasserna av fasta postanstalter kallades postkontor med postmästare som chefer. De fyra lägsta klasserna var postexpeditioner med postexpeditörer som chefer. Detta varade fram till och med 1881. Därefter kallades postexpeditionerna också postkontor och deras chefer postmästare. Beträffande tillsättningen bör här nämnas, att det var kungen som tillsatte postmästarna medan poststyrelsen hade rätt att utnämna postexpeditörerna, sedan regeringen väl beslutat att en postexpedition skulle inrättas.

Från 1869 tillkom i de största städerna s k filialpostkontor. Från dem kan vi bortse i detta sammanhang. En mera långtgående förändring inträffade genom regeringens bemyndigande i mars 1860 för poststyrelsen att "å lämpliga ställen inrätta ett nytt slag av **poststationer**, vilka äro ämnade att, såsom speditjonskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition". Det blev en trevande början innan sådana poststationer kom till stånd. De första öppnades först elva månader efter regeringsbeslutet, nämligen den 15 februari 1861. Under de följande åren blev också postuppsyningsmansplatserna utbytta mot poststationer, de sista år 1865. Den 1 oktober det året fanns det 122 postkontor, 79 postexpeditioner och 176 poststationer, d v s bara 377 fasta postanstalter i hela landet.

Antalet poststationer ökade markant från och med 1874, då jordbrukets formella och uråldriga skyldighet att besörja den s k kronobrevbäringen överflyttades på postverket. Det var en så stor reform att jag knappast har kunnat undvika att beröra den i någon enda av mina böcker eller häften om vårt lands posthistoria.

Terminologin utökades med ännu ett ord år 1893, nämligen **brevsamlingsställen**. De kallades också "poststationer av tredje klassen" och blev efter hand organiserade som poststationer. De var i stort sett en storstadsföreteelse och jag förbigår dem i detta sammanhang. Under 1949 avvecklades de sista. I Postmusei årsbok 1990 har jag lämnat en översiktlig redovisning av denna "parentes" i Postens historia.

År 1920 återkom termen postexpedition, men nu för ett helt annat slags postanstalter än de som fanns under tiden 1849-1881. **Postexpeditionerna "av det nyare slaget"** blev ett mellanting mellan postkontor och poststation. Förståndarna fick den underliga titeln "stationsmästare". De fick inga underlydande poststationer (som fallet varit med "det äldre slaget av postexpeditioner") men de redovisade direkt till poststyrelsen, medan poststationerna avgav sina redovisningar dagligen till de postkontor under vilka de lydde. Redovisningssystemet genomgick en stor förändring på 1970-talet och år 1977 gick man över till termen **lokalpostkontor** för alla postexpeditioner. Under tiden närmast dessförinnan hade poststationerna avvecklats helt och från den 1 juli 1977 fanns endast postkontor och lokalpostkontor samt **postställen**. De sistnämnda, som hade börjat inrättas 1973, blev också en parentes. Även de började kallas postkontor 1986, då också prefixet "lokal" upphörde för den postanordning, som hade tillkommit 1977 i stället för de dittillsvarande postexpeditionerna eller de största poststationerna.

På mindre orter, där poströrelsen var så ringa att man av ekonomiska skäl inte kunde inrätta poststationer, började man i slutet av 1920-talet inrätta "stationära lantbrevbärare". De kallades sedan 1932 för **postombud**. De avgav redovisning till närliggande poststation, postexpedition eller postkontor. Många av dem kunde avvecklas i takt med utbyggnad av lantbrevbäringen och några organiserades som postställen under 1970-talet och blev postkontor 1986 med den nya och förenklade terminologin.

Slättäng (Sandhems socken)

Ett initiativ vid en sammankomst på Dimbo tingsställe med representanter för Vartofta härad att begära bättre kommunikationer ledde efter behandling av poststyrelsen så småningom till ett regeringsbeslut den 3 december 1858 om att en postexpedition skulle inrättas i Slättäng "med rättighet till densamma förflyttande framdeles, då så lämpligt prövas, till en blivande järnvägsstation inom Sandhems socken".

I kungabrevet uppgavs också att postverket inte skulle "vidkännas annan kostnad än avlöningen till Postexpeditionen, 550 Rd, enär en stor del av häradsboarna skriftligen förbundit sig icke allenast att vid Slättäng, utan även omedelbart eller när Postexpeditionen flyttas, å den nya platsen låta uppföra eller tillhandahålla lämplig lokal kostnadsfritt och någon ny post icke ifrågakommer, varemot en hittill begagnad obekvämlig omväg till Sibbarps postgård, jämlik posthemmansägarens medgivande, kan undvikas".

I citatet används beteckningarna postexpedition respektive postexpeditör. Detta hänger samman med den tidens terminologi. Postexpedition var då i praktiken liktydigt med postkontor av lägre klass och dess föreståndare kallade postexpeditör i stället för postmästare. Efter fattat regeringsbeslut om en sådan postexpedition var det poststyrelsen som tillsatte chefen, medan tillsättning av postmästare ännu vilade på regeringen.

Poststyrelsen utnämnde Axel Anders Otto Granfelt till chef för det nya postkontoret i Slättäng, som öppnades den 1 maj 1859. Samma kungabrev omfattade också beslut om att inrätta postkontor i Höör (öppnat den 1 april 1859) och Fjällbacka (öppnat den 3 juni 1859). Det inbegrep även befullmäktigande för poststyrelsen att inrätta så många postuppsyningsmansplatser i Bjurholm, Jörn, Kårböle och Norsjö.

För enkelhetens skull använder jag i detta häfte beteckningen postkontor även för de postanstalter som enligt terminologin benämndes postexpeditioner under tiden fram till och med 1881.

Kungabrevets medgivande att förflytta Slättängs postkontor till en blivande järnvägsstation inom Sandhems socken genomfördes genom "flyttning" till Mullsjö i annexsocknen Nykyrka. Alldeles bokstavligt tolkade man således inte brevet, men det modifierades genom beslutet att inrätta ett postkontor i Mullsjö (eller Mullsjön, som det står i kungabrevet). Detta beslut fattades av regeringen den 11 juli 1862 enligt tillämpad praxis att öppna och dra in eller flytta postkontor allt efter som utbyggnaden av stambanan fortsatte. Flera exempel på detta lämnas i böckerna "Mitt i Småland" (Lammhult) och "Posten i Njudung" (Sandsjö).

Sedan regeringen beslutat om ett postkontor i Mullsjö, tillsatte poststyrelsen Frans Oskar Dahlqvist som postmästare där genom beslut den 4 september 1862. Han kom dock aldrig att tillträda tjänsten utan fick i stället genom ett nytt beslut av poststyrelsen den 23 oktober 1862 bli postmästare i Vretstorp. Där öppnades ett postkontor med november månads ingång 1862 samtidigt som bl a postkontoret i Ramundeboda avvecklades. Avvecklingen av det 3½ år gamla postkontoret i Slättäng friställde Axel Anders Otto Granfelt och det blev han som fick tillträda i Mullsjö, när postkontoret öppnades där den 1 november 1862.

Därmed slopades Slättäng ur postanstaltsförteckningen. Namnet skulle emellertid snart nog återkomma. I samband med planeringen av ny organisation från och med 1875, när postverket skulle ta över ansvaret för kronobrevbäringen inom Skaraborgs län, inrättades nämligen en poststation i Slättäng med gästgivaren A Lengberg som föreståndare. Han fick 175 kr i årsarvode. Det tyckte han var för litet och i ett brev till poststyrelsen den 21 september 1875 begärde han att få det höjt till 300 kr. Poststyrelsens svar blev att det från början fastställda arvodet skulle gälla så länge kontraktet inte var uppsagt. Ett nytt försök efter vederbörlig uppsägning ledde till att Lengberg fick arvodet höjt till 240 kr.

Vid förhandlingarna med länsstyrelsen om en ny organisation i samband med att lantbrevbäring skulle inrättas, kom Slättängs poststation i farozonen. Anteckningarna vid ett sammanträde den 18 juni 1877 mellan postverkets och länsstyrelsens representanter säger bl a att med samtidig

indragning av poststationerna i Högstena, Åsled, Kymbo och Slättäng skulle postföringslinjerna Stenstorp-Högstena-Åsled och Faleqvarna-Kymbo-Slättäng bytas ut mot lantbrevbäring. Ett senare beslut medgav emellertid att poststationen i Slättäng fick bibehållas så länge årsarvodet inte ökades utöver redan fatställt belopp på 240 kr. Med oförändrat arvode övertog änkefru Gustava Olivia Dahlström poststationen den 1 oktober 1892. Hon lyckades med konststycket att få årsarvodet höjt till 400 kr för tillämpning från den 1 oktober 1906.

Ödet ville emellertid att hon inte skulle hinna uppleva ett helt årsarvode av den nya storleken. Poststationen drogs nämligen in redan den 31 mars 1907. I stället inrättades då en poststation i det närbelägna Skarpemo i Utvängstorps socken. Där om berättas i ett särskilt avsnitt längre fram i detta häfte.

Personaluppgift

från

poststationen i *Mullsjö*,

som f. n. lyder under *Södra Hamnans post Expedition*.

Undertecknad poststationsföreståndare är född *1823/4*;

antogs till e. o. tjänsteman vid Postverket

och förordnades till nu innehavande befattning *1863/4*;

är här förutan *Stationsinspektör*

och har förut, enligt förordnande den ..... varit poststationsföreståndare

i ..... under ..... år.

Mullsjö den *1* januari 18*69*.

Carl Retzius

Mullsjö (Nykyrka socken)

Som framgår av föregående avsnitt blev Axel Anders Otto Granfelt postmästare i Mullsjö, när postkontoret öppnades där den 1 november 1862. Hans första datumstämpel hade namnformen MULLSJÖN. Den torde ha bytts ut under 1863, något som jag dock inte lyckats finna dokumenterat i någon handling. Bevarade frimärken och brev får i stället tala sitt tydliga språk.

Bland de problem som postmästare Granfelt fick möta under första tiden berörde ett frågan att anskaffa en vagnbod för garagering av diligenser. Mullsjö var under en övergångstid den ena ändpunkten för stambanan innan denna byggdes vidare söderut för att bindas samman med den söderifrån kommande delen. Den 1 december 1863 togs den resterande delen till Jönköping i bruk och man behövde inte längre färdas med diligens från Mullsjö söderut. Det anslag på 250 kr vilket poststyrelsen medgav i ett beslut den 17 november 1862 för att uppföra en förvaringsbod, var alltså en investering som bara behövde utnyttjas under ett år.

Med fullbordandet av järnvägen på hela sträckan mellan Falköping och Jönköping blev postkontoret i Mullsjö överflödigt. Det drogs därför in med november månads utgång 1863 och postmästare Granfelt fick flytta till Alvesta, där han kom att svara för postmästartjänsten tills han pensionerades i maj 1894.

I Mullsjö inrättades nu i stället en förenad post- och järnvägsstation den 1 december 1863 med stinsen Axel Retzius som ansvarig för posten. Samtidigt inrättades förenade poststationer vid järnvägsstationerna i Habo, Liatorp och Vislanda. I boken "Kommunikation i Allbo" berättar jag mera om det generella beslutet i februari 1863 att under vissa förutsättningar inrätta förenade post- och järnvägsstationer.

Oscar August Tigerhielm tog i september 1891 över ansvaret för posten i Mullsjö, följd av Carl Gustaf Österberg med 1897 års ingång. Därefter ansvarade följande järnvägsmän för postservice i Mullsjö: Alfred Arvén (1902-1908), Per Arvid Borg (1908-1921) och C G R Hjelmér (1921-1932).

Ökade göromål tvingade fram skilsmässa mellan post och järnväg den 1 oktober 1932, då Elsa Elin Maria Wickert antogs till poststationsföreståndare. Hon hade sedan mars 1920 varit biträde vid den förenade poststationen och mer eller mindre självständigt skött postärendena under stinsens ansvar. 41 år gammal fick hon uppleva att poststationen upphöjdes till postexpedition. Med den säregna titeln stationsmästare blev Elna Karin Margareta Fridström föreståndare 1940, följd 1959 av Eivor Nilsson. Hon avtackades högtidligen vid månadsskiftet februari/mars 1971 då hon slutade sin postmannagärning.

Harry Josefsson blev näste chef på posten i Mullsjö, följd 1972 av Åke Avedal, som på grund av moderna tidens omorganisation fick titeln postmästare. Han lämnade postverket för en kommunalrådspost och Maj Wissing fick sätta sig i chefsstolen och i slutet av 1989 lämna över till Gunnar Friberg, som därmed fick ta ansvar för postservice till i det närmaste 2 500 hushåll.

POSTEN I MULLSJÖ 125 ÅR

Mullsjö var ett av flera postkontor som inrättades allteftersom utbyggnaden av södra stambanan fortgick. Mullsjö (även med -n de första åren) ersatte den 1 november 1862 posten i Slättång och inrymdes i järnvägsstationen ända fram till 1940.

Sandhem (Sandhems socken)

Poststyrelsens cirkulär nr 2 år 1863 innehåller fem sidor information "till samtliga Postförvaltare i Riket angående postbefordringen å jernväg". Det daterades den 26 januari 1863, då södra stambanan från Malmö hade nått till Älmhult och från Falköping till Mullsjö. Det var då mindre än två år kvar tills den genomgående järnvägen från Stockholm kunde knytas samman i trakten av Sandsjö (Bodafors). Den förkortade sträckningen från Nässjö norrut genom Östergötland öppnades inte förrän 1874.

Cirkuläret grundades bland annat på en överenskommelse om att poststationer skulle inrättas på alla statens järnvägsstationer, om det inte redan fanns ett postkontor eller en postexpedition på orten. Regeln började tillämpas den 16 februari 1863. Då "föddes" ett stort antal förenade post- och järnvägsstationer, däribland en i Sandhem.

Stationsinspektör Carl Henric Rennerfelt blev ansvarig för postservicen i Sandhem. Han efterträddes redan 1864 av Carl Alfred Ekroth. Efter honom har ansvaret för posten vilat på följande ordinarie järnvägsmän: Nils Holmberg (1898-1908), Anders Fredrik Johansson (1908), Carl Gustaf Melin (1909-1919) och C J F Rudenberg (1919-1921).

Post och järnväg skildes åt den 1 november 1921, men poststationen blev under en övergångstid kvar i stationshuset med fröken Lisa Maria Kulin som föreståndare. Hon avled den 22 mars 1922, varvid handlanden Anton Kulin tog över poststationen, först som vikarie och från den 1 juli 1922 som ordinarie innehavare. Med oförändrat läge i handelsbutiken fick David Oskar Rubert Kulin ansvaret för poststationen med 1925 års ingång. Han avled i november 1938 och efter ännu en tids vakans tillsattes Gunnar Filip Svensson den 1 februari 1939. Han hade under närmare tio år dessförinnan varit föreståndare för poststationen i Värmlands Brattfors och fick uppleva hur den fortsatta trafikökningen resulterade i att poststationen upphöjdes till postexpedition den 1 maj 1950. Själv fick han då titeln "stationsmästare". Efterträdare blev Saga Flodin-

Olsson och Svea Grahn, som fick uppleva att termen postexpedition byttes ut mot postkontor och att titeln ändrades från stationsmästare till postmästare.

Svea Grahn fick också vara med om att det under en tid nedläggningshotade postkontoret flyttade in i nya och ändamålsenliga lokaler i februari 1982, vägg i vägg med Konsums livsmedelshall. Efter Svea fick Ing-Britt Filipsson ta över postkontoret i Sandhem med ansvar för postservice till drygt 500 hushåll.

Habo (Habo socken)

Enligt den regel som berörs i inledningen av föregående avsnitt om Sandhem öppnades en förenad post- och järnvägsstation i Habo den 1 december 1863, när järnvägen från Falköping öppnades för allmän trafik hela vägen fram till Jönköping. Stinsen Carl Henrik Rennerfeldt blev ansvarig för posten. Han följdes av Josef Pettersson 1869 och därefter ansvarade följande järnvägsmän för posten i Habo: Anders Magnus Carlsson (1896-1909), Ivar Adolf Rosendahl (1909-1913), Fritz Alexander Svensson (1913-1922), Carl Axel Lindell (1923-1930), Karl Birger Alfred Scholander (1930-1940), Carl Alfred Arvidsson (1940-1944) och Erik Frithiof Gustaf Holmgren (1944-1946).

Posten skildes från järnvägen den 1 november 1946 och efter en vakansperiod tillsattes Åke Bergmer som föreståndare den 1 augusti 1947. Från den 1 mars 1949 blev poststationen statushöjd till postexpedition och Åke Bergmer fick titeln stationsmästare. Han följdes 1956 av Ester Karlsson som fick uppleva förändringens vindar med postexpeditionens förvandling till postkontor enligt ny terminologi. Maily Gustafsson tog över och var i oktober 1988 med om invigning av nya lokaler vid Jönköpingsvägen. Hon hade fått ansvar för postservice till mer än 3 000 hushåll med postadress Habo.

Tidtabell för postbantågen å Södra Stambanan (från och med den 1 oktober).

a) linien Falköping—Jönköping.

Ned.		Upp.	
Afgång från Falköping	dagligen kl. 3,9 e. m.	Afgång från Jönköping	dagligen kl. 6,15 f. m.
» » Wartofta	» » 3,34 »	» » Habo	» » 6,59 »
» » Sandhem	» » 4,6 »	» » Mullsjö	» » 7,31 »
» » Mullsjö	» » 4,31 »	» » Sandhem	» » 7,53 »
» » Habo	» » 5,3 »	» » Wartofta	» » 8,20 »
Ankomst till Jönköping	» » 5,45 »	Ankomst till Falköping	» » 8,38 »

b) linien Sandsjö—Malmö.

Ned.		Upp.	
Afgår från Sandsjö	alla dagar kl. 6,44 f. m.	Afgår från Malmö	alla dagar kl. 12 midd.
» » Säfsjö	» » 7,5 »	» » Åkarp	» » 12,16 c. m.
» » Stockaryd	» » 7,27 »	» » Lund	» » 12,34 »
» » Lamhult	» » 7,55 »	» » Örtofta	» » 12,54 »
» » Moheda	» » 8,23 »	» » Eslöf	» » 1,8 »
» » Alvesta	» » 8,56 »	» » Stehag	» » 1,24 »
» » Wislanda	» » 9,19 »	» » Höör	» » 1,50 »
» » Liatorp	» » 9,49 »	» » Sösdala	» » 2,13 »
» » Elmhult	» » 10,17 »	» » Hessleholm	» » 2,41 »
» » Ousby	» » 10,51 »	» » Hästveda	» » 3,11 »
» » Hästveda	» » 11,11 »	» » Ousby	» » 3,31 »
» » Hessleholm	» » 11,45 »	» » Elmhult	» » 4,9 »
» » Sösdala	» » 12,9 e. m.	» » Liatorp	» » 4,33 »
» » Höör	» » 12,35 »	» » Wislanda	» » 5,3 »
» » Stehag	» » 12,53 »	» » Alvesta	» » 5,39 »
» » Eslöf	» » 1,9 »	» » Moheda	» » 5,59 »
» » Örtofta	» » 1,25 »	» » Lamhult	» » 6,31 »
» » Lund	» » 1,47 »	» » Stockaryd	» » 7,2 »
» » Åkarp	» » 2,1 »	» » Säfsjö	» » 7,21 »
Ankommer till Malmö	» » 2,14 »	Ankommer till Sandsjö	» » 7,40 »

1864 års tidtabell

Bjurbäck (Bjurbäcks socken)

När postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Skaraborgs län inrättades 13 nya poststationer inom Vartofta fögderi den 1 januari 1875. En av dem hamnade i Bjurbäck nära gränsen till både Älvsborgs och Jönköpings län. Där antogs skolläraren Gustaf Blomqvist till föreståndare med 150 kr i årsarvode. Hans poststation var indragningshotad när planerna gjordes upp för lantbrevbäring. Inte mindre än 21 poststationer föreslogs möta detta öde vid diskussioner den 18 juni 1877 mellan representanter för landskansliet och postverket. Sex av de indragningshotade poststationerna, Bjurbäck, Oreberg, Otterstad, Slättäng, Kedum och Bellefors, hade emellertid gett "det i finansiellt avseende förmånligaste resultatet" och ansågs "böra av sådan anledning t v bibehållas".

På sikt utvecklades Bjurbäcks poststation någorlunda gynnsamt och Gustaf Blomqvist lyckades från juli 1900 få årsarvodet höjt till 210 kr. Han fick också ett personligt tilläggsarvode på 100 kr innan han avgick. Folkskolläraren Carl Rickard Thoreson tog över med 1909 års ingång och följdes 1914 av kollegan Sven Robert Hässel, som var i tjänst till och med maj 1950. Nu tog Ingegerd Elsa Valborg Gunnarsson vid och fick efter 4½ år uppleva poststationens indragning med 1954 års utgång.

Brandstorp (Brandstorps socken)

Skolläraren Johan Warolén blev föreståndare för den poststation som inrättades i Brandstorp den 1 januari 1875 med 150 kr i årsarvode. Under förberedelserna hade en av socknens dominerande män, Carl Stenborg, föreslagit poststyrelsen att poststationen skulle heta Skemmingsfors efter hans egendom. När omorganisationen genomfördes utan att han fått svar på sitt brev i namnfrågan skrev han en påminnelse till poststyrelsen den 12 januari 1875. Han ansåg

"det vara ganska hårt bliva förnekad denna begäran, dels jag har den största korrespondensen i orten, dels jag har för vägen till postanstalten nedlagt en större enskild kostnad. Hela den nya vägen går över mina ägor".

Postmästare Sven Johan Broberg i Hjo uppgav på poststyrelsens förfrågan att ägaren av Skemmingsfors herrgård visserligen hade anlagt en väg tre år tidigare men troligen inte för postgångens skull. Han intygade att Stenborg hade ganska stor brevväxling "så att poststationen där varit passande". Men eftersom poststationen nu hade förlagts till närheten av Brandstorps kyrka, fann han det bäst att den fick behålla sockennamnet. Mot skollärare Johan Waroléns lämplighet fanns intet att erinra.

Poststyrelsen fann, att Stenborgs framställning inte skulle föranleda någon åtgärd. Folkskollärare Mauritz Rydgren övertog poststationen den 1 april 1895 med ett till 250 kr höjt årsarvode. Från och med 1903 blev fröken Ida Johanna Warolén föreståndare och efter hennes död i november 1910 tog lantbrukaren Johan Alfred Karlsson över. Han var posten trogen länge och blev kvar till 76 års ålder. Anna Beda Maria Carlstein tog över med 1934 års ingång för ytterligare en lång period. Då det inte gick att hyra någon poststationslokal i Brandstorps kyrkby längre än till och med februari 1935, flyttades poststationen till fru Carlsteins bostad en km sydost ut från kyrkbyn. Det medförde förlängning av lantbrevbäringslinjen till Nätebäcken och ett nytt avtal upprättades. Postföringslinjen från Hjo påverkades inte.

Ingrid Carlstein, sonhustru till företräddaren, tog över poststationen den 1 juni 1961. Hon blev den siste föreståndaren. Poststationen drogs in den 12 maj 1968 när postverket gick över till en ny sorterings- och transportorganisation. Postortsnamnet Brandstorp fick åter börja användas den 1 oktober 1991 i adresserna.

Poststation begärdes i Rödån

I anslutning till behandlingen av en hemställan från kommunalstämman den 14 juli 1907 med Gustaf Adolfs socken om bättre postgång fördes frågan om en poststation Rödån på tal. Kronofogden skrev emellertid till postinspektionen i

Göteborg den 17 mars 1908 "att något behov av en poststation mellan Brandstorp och Baskarp icke alls finnes; och är en sådan framställning icke värd Edert yttrande och ännu mindre något svar från K.Generalpoststyrelsen". Den åberopade framställningen hade undertecknats den 20 januari 1908 av A P Johansson. Intet avseende fästes vid den under beslutsomgången i Stockholm.

Baskarp (Gustav Adolfs socken)

Poststationsföreståndare Puke i Gustav Adolfs Kapell hade bara ett halvårs erfarenhet av posttjänst, när han fick på remiss en framställning från AB Svenska Naxos om att inrätta en poststation i Baskarp. Han skrev bl a följande i sin kommentar den 29 juni 1895:

"Att anlägga en poststation vid Baskarp synes knappast, för närvarande åtminstone, vara av behovet påkallat. Där omkring äro ju endast ett fåtal gårdar belägna, i synnerhet norr om, åt vilket håll den s k Svedmon vidtager; och för övrigt kunna de få gårdar däromkring lika väl härefter som hittills utan olägenhet begagna sig av härvarande poststation. Vad åter själva bruket skulle för sin egen del hava för gagn av en dylik, därom torde vara för tidigt att yttra sig enär det endast för kort tid sedan börjat anläggas".

Inte heller postmästare Samuel Ringqvist i Falköping ville tillstyrka en poststation i Baskarp, men postinspektör Otto Schütz i Göteborg anförde följande i sitt brev till poststyrelsen den 23 oktober 1895 med hänvisning till företagets chef, ingenjör J F Fredriksen:

"Enär bemålde Fredriksen åtagit sig att åtminstone intill utgången av år 1898 sköta den begärda poststationen utan arvode och någon särskild kostnad för postföringen till och från poststationen ej efter 1896 års början skulle uppkomma, synes mig framställningen i fråga böra till avseende föranleda".

Poststyrelsen beslöt att poststationen skulle öppnas den 1 januari 1896. Utan arvode var Johan Ferdinand Fredriksen föreståndare till och med mars 1899. Den 1 april 1899 tog

Carl Gustaf Axel Åstrand över poststationen, nu med 175 kr i årsarvode och från den 1 december 1900 trädde arrendator Alfred Svensson till. Han fick arvodet höjt till 300 kr med 1904 års ingång.

Längre intervaller blev det för de två följande föreståndarna. Handlanden Fredrik Johan Joakim Kittendorff tog över den 1 mars 1909. Efter hans död i juli 1937 blev dottern Lalla Viola Amanda föreståndare, senare med efternamnet Gustavsson. Hon fick vara med om poststationens indragning med oktober månads utgång 1964.

Skarpemo (Utvängstorps socken)

I Utvängstorps socken var man besviken över utfallet av 1875 års omorganisation av postverket. Man ansåg sig missgynnad i förhållande till andra församlingar som då hade fått egna poststationer. Ett påpekande till poststyrelsen om detta med begäran om en poststation blev föremål för remissbehandling under hösten 1875.

Poststationsföreståndaren och gästgivaren i Slättäng, A Lengberg, såg naturligtvis ogärna en poststation i grannskapet och sköt framställningen i sank med bl a följande yttrande den 7 oktober 1875:

"Bevekelsegrunden till ansökningsen är, av den kännedom jag inhämtat, uppkommen genom skollärare Lindgren, vilken hopsamlat de på ansökningsen gjorda underskrifterna, bland vilka en del av dessa personer icke på hela året avsänt eller bekommit brev. De skäl som uti ansökningsen framställas äro alls icke förenade med sanning, ty någon mera olämplig plats för en poststation kan knappast uppfinnas, såvitt icke ovillkorligen en poststation skall inrättas uti varje socken".

Det fanns vid detta tillfälle en framställning från Härja socken vilken utmynnade i önskemålet att antingen låta flytta poststationen i Slättäng till Utvängstorps socken eller inrätta en särskild poststation där. Kronofogden menade i sitt uttalande den 12 oktober 1875, att "korrespondenterna i fråga, synnerligast inom Härja socken, ingen fördel hava av att en poststation inrättas i Utvängstorp,

Ödmjukaste ansökan!

Undertecknade anhålla hos Kongl. Poststyrelsen att en poststation blefve inrättad inom socknen eller för att undvika stor kostnad få postanstalten i Slättäng förlagd i Utvängstorp. Skälen till vår ödmjuka framställning äro flera men anföras blott: Slättäng är beläget i samma socken, som postanstalten Sandhem; kyrkåportens och andra kr. brefs bekvämare framskaffande åtminstone till Utvängstorp (Kittlins här ingen af pastoratets 4 kyrkor fördel af poststat. Slättäng), Socknen Härja belägen närmare Utvängstorp än Slättäng, hvarjone det för correspondenter och tidningsläsare blefve mera fördelaktigt. Slättäng är beläget 1/4 mil från bylag och granngårdar; vägen och vägslängden för postskjutsen är densamma till Utvängstorp som Slättäng. Medlen stund Kongl. Poststyrelsen förut gått allmänheten tillhanda med inrättande af tillräckliga och ändamålsenliga postanstalter, hoppas vi, att vår ansökan pröfvas.

Slättäng, Utvängstorp den 25 Sept. 1875.

A. G. Sandgren
A. G. Sandgren
Kr. fjerdingsomr.

L. Berglund
Kr. fjerdingsomr.
P. Andersson
Kr. ort.

ty från både Utvängstorp och Härja hava korrespondenterna nu tillfälle att få sina brev i lösväska fortskaffad till och från Slättäng". Sedan postinspektionen i Göteborg avstyrkt framställningen beslöt poststyrelsen den 18 oktober 1875 att den inte skulle föranleda till vidare åtgärd.

Vi kan nu flytta oss 31 år fram i tiden. Fokskolläraren A G Sandgren samt ett antal representanter för Utvängstorps församling skrev den 18 november 1906 till postinspektionen i Göteborg och konstaterade att postverket hade visat välvilligt intresse för allmänheten i de trakter som berördes av Vartofta-Tidaholms just öppnade järnväg. Det gav dem hopp om välvillig behandling av deras önskemål om en "ringlinje med körande postbud 4 gånger i veckan, som hade att avhämta post i Sandhems järnvägsstation till Utvängstorps folkskola som önskas som poststation samt egendomen Klämmestorp, Tidefors sulfitfabrik, Broholm, Tunarps egendom och Sandhem".

På begäran från Utvängstorp beger undertecknad att hänvänd angående den begärda postlinjen Sandhem - Utvängstorp - Klämmestorp - Tidefors - Broholm - Sandhem få uttala sin mening om denna linje, som berör två befolkade trakter är af största behof påbörjad och skulle följa en långt väntad behof, och såsom öfvermåttligen lämplig poststation ber jag att få föreslå Utvängstorps folkskola och såsom poststations föreståndare önskas Sandhems folkskollärare A. G. Sandgren i Utvängstorp.

Härja den 20 November 1906

Carl Ekblad
1te församling i Sandhems pastorat.

Poststationsföreståndare Holmberg i Sandhem tillstyrkte framställningen och poststationsföreståndare Dahlström i Slättäng medgav att den föreslagna linjen "onekligen komme att gagna vissa trakter" men gjorde vissa tillägg i negativ riktning. Kronofogden uttalade den 5 mars 1907, sedan han tagit del av ärendet, att han förutsatte "att Slättängs poststation indrages och i stället poststation inrättas i Skarpemo". De som ansökte om en poststation vid skolan i Utvängstorp hade enligt kronofogdens uppfattning inte känt till att en poststation varit på tal i Skarpemo.

Resultatet blev avslag på framställningen om en poststation i Utvängstorp, men en sådan inrättades i det närbelägna Skarpemo inom socknen. Den öppnades den 1 april 1907 samtidigt som poststationen i Slättäng drogs in. Karl Gottfrid Gué antogs till föreståndare med 300 kr i årslön. Han avled i juli 1915 och under en övergångstid förordnades Gustaf Emanuel Svensson som poststationsföreståndare. Han efterträddes den 1 april 1916 av handlanden Erik Vitalis Svensson. Denne avled, 51 år gammal, i november 1942, varefter änkefru Rut Ester Maria Svensson ansvarade formellt för poststationen till och med mars 1945. Hennes dotter Rut antecknas som föreståndare under tiden april 1945 - mars 1950, varefter Arne Harry Roland Larsson tog över. Vikarien Erik Lindquist trädde till den 1 november 1954 och fick två månader senare uppleva poststationens indragning.

Furusjö (Habo socken)

Handlanden Karl Arvid Karlsson blev föreståndare för poststationen i Furusjö, som öppnades den 1 augusti 1929. Han kvarstod till poststationens indragning med oktober månads utgång 1964. Då ersattes den inte bara av lantbrevbäring utan kompletterades under en övergångstid också av ett postombud. Dess datumstämpel hade gravyren HABO POB 1. För skötseln svarade handlanden David Enar Stenäng. Postombudet utnyttjades efter hand mindre och kunde avvecklas den 15 september 1978.